

Vår alles kjære Sigrun

– fra våpenhandel til forsvar av naturmedisin

Hva førte deg inn i naturmedisinen?

Jeg fikk hjelp av en fysioterapeut som var under utdanning i akupunktur. Han fjernet en del av min hodepine, den halvsidige migrenen. Hodepine hadde jeg så langt tilbake som jeg kan huske, og da jeg erfarte at nåler kunne hjelpe, forsto jeg at det fantes et alternativ til sterke smertestillende medisiner. Jeg ble på samme tid oppmerksom på en foredragsrekke om ulike temaer som naturmedisin, meditasjon mv, der var Terje Varpe og fortalte om soneterapi og resultater han hadde med denne metoden. Dette var en oppvåkning og en ny verden.

Min yrkeserfaring frem til da var hovedsakelig fra Kongsberg Våpenfabrikk (militært salg) og bank. Jeg var i en fase i livet hvor jeg søkte et mer meningsfylt arbeid enn å selge våpen og penger, samtidig som jeg måtte finne en utdanning som ikke

medførte flytting fra Sandefjord. Jeg var i lange perioder alene med to små barn, og hadde dessuten svigermor med sviktende helse i nabohuset.

Jeg søkte muligheter innen forming eller naturmedisin, og valgte Naturheilschule på Tromøya utenfor Arendal. Dit kunne jeg pendle i helgene og likevel ivareta oppgavene hjemme. Jeg er glad for dette valget, det ga en bred forståelse for naturmedisin og en god innføring i ulike metoder, i tillegg til at jeg fordypet meg i soneterapi, homøopati og tok tysk Heilpraktikereksamen.

Du ble tidlig involvert i organisasjonsarbeid – først i Collegium Medicum Norge og så NNH. Var dette et bevisst valg, eller var det andre som så talentet ditt?

Jeg ble våren 1991 bedt om å ta over som forretningsfører for CMN etter

Carl Longnes, som gjennom mange år hadde lagt ned et stort arbeid for CMN. Jeg var tidligere blitt spurt om andre verv i CMN, men hadde takket nei.

Fortel litt om den første tiden i CMN og bakgrunnen for stiftelsen av NNH.

Arbeidet som forretningsfører hadde jeg ved siden av egen praksis. I begynnelsen arbeidet jeg for CMN noen ganske få timer pr. uke, men det var den gang – som nå – nok av oppgaver å ta tak i, så arbeidet vokste. CMN organiserte mange ulike behandlingsformer, interessefeltet var derfor stort.

Det var mye arbeid i.f.m. godkjenning av nye medlemmer, føre medlemsregister og videreføre ansvarsforsikringen. CMN hadde en godkjenningskomite med samme struktur som NNHs godkjenningskomite. Den gang var det få skoler, og

godkjenningsskomiteen hadde detaljkunnskap om skolene.

Etter hvert ble det politiske arbeidet mer og mer viktig. I 1993 ble det virkelig stor uro, idet NOU 1993:33 ble lagt frem, utkast til helsepersonellov. NOU-en foreslo i praksis å forby all naturmedisin der hvor skolemedisinen har tilbud om behandling eller lindring. Myndighetene ble nedringt av organisasjoner, skoler, leverandører og enkeltpersoner, og det ble gitt klar beskjed fra myndighetene; Dere må samle dere!

CMN hadde en tid vært aktiv i Sentralrådet for Norske Naturterapeuter SFNN, som lege Heiko Santelman hadde tatt initiativet til. Beskjeden om samling ble tatt alvorlig, og en arbeidsgruppe på tre ble etablert; Frida Aasen som da ledet SFNN, leder Terje Varpe og forretningsfører Sigrun fra CMN. SFNN samlet inn tilstrekkelig midler til å engasjere profesjonelle rådgivere, vi valgte Konsensus Kommunikasjon, hvor Pål Atle Skjervengen og Kjell Terje Ringdal var «våre menn». Vi pendlet til Oslo til utallige møter, arbeidet sent og tidlig med å drøfte ulike temaer, skrev utkast og søke felles løsninger for å kunne legge disse frem for SFNNs medlemsorganisasjoner. SFNN var imidlertid tungrodd, og Frida Aasen erfarte at det var for lang avstand fra SFNNs styre til styrene og ikke minst enkeltmedlemmene i de ulike organisasjonene. Hun gikk derfor etter hvert inn for å etablere en ny og enklere organisasjon som kunne erstatte SFNN.

NNH blei dannet i november 1994. Arbeidet fram mot denne sammenlutningen av flere organisasjoner må ha vært krevende.

Ja, det var krevende. Alle medlemmer var langt fra overbevist om at det var riktig å legge ned egne organisasjoner, og det var nok tilliten til arbeidsgruppas anbefalinger som gjorde utslaget - det var vi som hadde kontaktene og fikk de politiske signalene. Utøverne hadde også

en sterk «ytre fiende» i lovutkastet, trusselen om å radere vekk hele bransjen, dette gjorde at man forsto at bransjen måtte få sterkere aktører. Lita Heiding, redaktør i Vi og Vårt, skal også nevnes i denne sammenheng. Hun hadde som journalist en godt utviklet politisk teft, hun var aktivt med som rådgiver og pådriver i denne prosessen.

Vi har i dag et brokete og mangfoldig organisasjonslandskap innen denne sektoren. Hva mener du dette har betydd for profesjonell utvikling og legitimitet i samfunnet?

Den vekkeren som bransjen fikk i 93/94, gjorde at mange aktører forsto at bransjen måtte profesjonalisere seg. Skoler og organisasjoner startet et arbeid med å løfte utdanningene, og mye godt kom ut av dette. Bransjen var opptatt av å spille på lag med myndighetene, og mange aktører ble innkalt til første møtet i Helsedepartementets Referansegruppe i 1996. Referansegruppa forberedte Aarbakkeutvalgets mandat, sammensetning mv.

Registerordningen kom mange år senere, den fungerte de første årene som en kvalitetssikring av organisasjonene og utøverne ved at Helsedirektoratet stilte konkrete faglige krav til organisasjonene. Etter at en organisasjon torpederte denne ordningen, kan ikke lenger Helsedirektoratet håndheve slike krav. NNH har i mange år tigget helsemyndighetene om å knytte faglige krav til registerordningen, men hittil har ikke våre såre knær gitt resultater. Så registerordningen hjelper oss lite utover mva-fritaket, som er en urettferdig ordning ved at de som har ingen eller svært kort utdanning, har samme økonomiske fordel som de med flere års utdanning.

Det er trist å observere at det konstruktive klima som hersket i bransjen fra midten av 90-årene og de første årene etter at Lov om alternativ behandling trådte i kraft 1.1.2004, nå er borte igjen i deler av bransjen.

Siden det ikke stilles faglige krav for å komme med i registerordningen, dukker det stadig opp nye organisasjoner som glatt slipper inn. Og det er organisasjoner som har stoppet opp i profesjonaliseringen.

Helsemyndighetene har hittil ikke vist noe interesse for å sette krav til bransjen, og med avslagene på mange (alle) autorisasjonssøknader sist høst, er vi på mange måter tilbake ved start. Det er og blir dyktige utøvere og jungeltelegrafene som gir oss legitimitet i samfunnet.

Så lenge det er useriøse som faller inn under begrepet «alternativ behandling» og sørger for at media har nok å ta av når de vil lage «folkeopplysning», så har det begrenset verdi for publikum at mange organisasjoner arbeider hardt og godt for å profesjonalisere bransjen.

En hyggelig side ved den situasjonen vi nå er i, er at organisasjoner igjen ser verdien av å samarbeide.

Seriøse organisasjoner/terapeuter får ingen «drahjelp» fra myndighetene med hensyn til profesjonalisering. Registerforskriften svekker motivasjonen til å ta lengre utdanninger, når en vet at terapeuter med noen få weekendkurs får de samme rettighetene: mva-fritak og offentlig tittel Registrert terapeut. Hvordan kan vi få politikerne og helsebyråkratene til å innse at dette ikke er bra for pasienttryggheten og for utviklingen av den naturmedisinske tradisjonen?

Kanskje må det en skikkelig stygg sak til for at helsemyndighetene skal foreta seg noe. Det kan slå begge veier. Vi vet at både Helsedirektoratet, NAFKAM og Forbrukerombudet ønsker at det settes faglige krav til bransjen, men så langt har både nåværende og forrige regjering glatt oversett at noe må gjøres. Kanskje skulle de politiske partiene utfordres før neste valg og bes om å si klart ifra hva de har på programmet hva angår alternativ behandling – om man da i det hele tatt kan ta politiske løfter på alvor.

Hvem av organisasjonene innenfor sektoren har vært den største utfordreren for NNH i denne sammenhengen?

Det har vært Homøopraktikerforeningen NLH. Jeg tror at formannen bærer på et gammelt nag etter en sak på 90-tallet. Det har gjennom årene vært ulike utspill for å skade NNH.

Det hadde vært ønskelig at en organisasjon ikke gikk inn for å underby andre for å få opp eget medlemstall. Dette gjelder både fagkrav og nivå på kontingent. Dessuten er det en uting at en organisasjon er uryddig når det gjelder samrøre mellom organisasjonsarbeid og privat næring.

Jeg etterlyser en mer redelig konkurranse. Slik det er nå undergraver NLH det arbeidet mange organisasjoner gjør for å profesjonalisere bransjen og sikre pasientrettigheter.

Folkeopplysningen på NRK og skeptikernes felttog mot naturmedisin og alternativ behandling har uten tvil påvirket sektoren. Hva tror du er bakgrunnen for et slikt felttog?

De fleste journalister har mangelfull kunnskap om bransjen. De arbeider dessuten under press både hva angår tid de kan bruke på en sak og/eller de har begrenset spalteplass til rådighet. Motstanderne av alternativ behandling er trenet i å debattere, og de er ikke alltid redelige.

Det virker ikke – med noen unntak – som om offentlig debatter har som mål å bringe debatten videre. Når Knoll og Tott (les Gundersen og Skavlan) hentes inn til debatter vedrørende alternativ behandling, så vet alle at det blir mer sirkus enn konstruktiv debatt. De to herrer virker mest opptatt av å beskytte sin profesjon. Det finnes mange andre leger og forskere som kan brukes.

Alternative behandlere varierer fra høyskoleutdannede til de med liten eller ingen utdanning. Derfor er det er nok å ta av hvis man ønsker å finne negative historier å slå opp.

Jeg tror at de aktørene innen bransjen som virkelig vil noe og som tenker lenger enn at de skal ivareta

personlige interesser, må samle kreftene og fremme konstruktive krav og forslag overfor myndighetene. Jeg har en mistanke om at det er nettopp hva myndighetene venter på.

Hvordan bør vi i framtiden møte slik kritikk?

Jeg tror at NNH må gå tydeligere ut i det offentlige rom og fortelle hva vi står for. Vi har ingen ting å skjems over. Frem til nå har det vært arbeidet mest «indremedisinsk» med å utarbeide og vedta fagdokumenter og samarbeide med skolene om godkjenning av studieplaner. Dette arbeidet må fortsette, men vi må også bli mer synlige.

Forskningen på naturmedisin og alternativ behandling bekrefter ofte at man ser en viss effekt, men at forsøket er for lite – eller for dårlig designet – til at man kan konkludere med at dette kan bli anbefalt som adekvat behandling ved ulike sykdommer. Vurderer du det slik at det er forskerne som tar feil her, eller er det noe med de naturmedisinske terapiformene som gjør forskning spesielt utfordrende?

Det skolemedisinske forskere kaller «gullstandarden» (placebo controlled double-blind crossover) kan ikke brukes på alternativ behandling. Gullstandarden er godt egnet når man skal måle et medikaments evne til å fjerne symptomer. Men målet med alternativ behandling slik jeg kjenner den, er å gjøre pasienten i stand til å helbrede seg selv. Dette gjør at det må brukes andre metoder for forskningen. Det er mulig hvis viljen finnes.

Jeg har lyst til å komme med mine tanker omkring begrepet placebo. Jeg mener at placeboeffekten er et uttrykk for kroppens evne til å helbrede seg selv. Ofte klarer kroppen å bli frisk helt uten hjelp. Andre ganger er en god samtale, en bønn eller en narrepille nok, men ofte må det brukes metoder som aktivt går inn og mobiliserer eller støtter placeboeffekten. Da er naturmedisinske metoder uten

nevneverdige skadelige bivirkninger å foretrekke.

Og, som en fortsettelse av dette, så svarer jeg av og til at terapeuten kan være viktigere enn metoden når jeg får spørsmål om hvilken terapiform som er mest hensiktsmessig ved en eller annen plage. Dette svarer jeg ut fra mange års samtaler med pasienter og terapeuter. Noen terapeuter er nok bedre enn andre til å mobilisere pasientenes egne ressurser, og i de tilfellene er metoden underordnet. Og, pasientens egeninnsats er viktig.

Hvordan har du taklet nederlag og seire?

Siden 1993 har jeg studert esoterisk filosofi. Denne kunnskapen og visdommen har gitt meg en trygg plattform å stå på, både privat og i jobb. Jeg har fått styrke til å gå løs på vanskelige oppgaver, og noen ganger innsikt til å gi opp uten å se på det som et tap. Nelson Mandela har sagt: Jeg taper aldri. Enten så vinner jeg, eller så lærer jeg.

Livet er til for at vi skal høste erfaringer, det er hele essensen. Ved å betrakte livets hendelser ovenfra, ser jeg dem i et større perspektiv og ser at seire og nederlag er erfaringer. Jeg er uendelig takknemlig for visdommen og tryggheten som filosofien har gitt meg.

Foran vanskelige valg eller når det skal skrives viktige brev eller dokumenter, har jeg lært meg «å sove på det». Skrive brevet en dag, ta det frem igjen neste dag og se om noe skal endres. Det er god forebygging i det å aldri sende noe fra seg eller ta en viktig avgjørelse i en presset situasjon.

Når du ser tilbake på din mangeårige gjerning som generalsekretær i NNH, hva slags råd har du til vedkommende som nå har tatt over stafettspinnen?

NNHs største ressurs er et godt tillitsmannsapparat, vedtatte og gjennomførte fagdokumenter, godt samarbeid med mange skoler, og sist men ikke minst dyktige medlemmer. Jeg har i denne sammenheng lyst til å

”

Livet er til for at vi skal høste erfaringer, det er hele essensen. Ved å betrakte livets hendelser ovenfra, ser jeg dem i et større perspektiv og ser at seire og nederlag er erfaringer. Jeg er uendelig takknemlig for visdommen og tryggheten som filosofien har gitt meg.

”

minne om at den ansvarsforsikringen vi har, har løpt siden 1981, uten at det har vært en eneste utbetaling. Det representerer mange terapeut-år, og sier mye om verdien av strenge krav til godkjenning og etiske holdninger. Vi har dyktige medlemmer!

Lidia Myhre har solid bakgrunn og kompetanse, og ikke minst ønsket om å gjøre en forskjell. Hun har et godt grep om sitt arbeid og vet at tålmodighet er nødvendig, så jeg vil ikke gi råd. Kanskje hun vil ha nytte av å ta kurset Naturmedisinsk grunnutdanning siden hun ikke har terapeutbakgrunn. Da vil hun få et helhetlig bilde av hva bransjen driver med og hvordan naturterapeutene ser på helse og sykdom.

Hvordan har du opplevd å «gi slipp» på NNH? Hva gjør en pensjonist som er vant til å ha masse baller i lufta samtidig?

Det er ikke vanskelig å gi slipp på sakene, og jeg har ingen planer om å være «en syvende mor i huset». Men, det er som når barna flytter hjemmefra: jeg er veldig interessert og følger med!

Jeg har fått være med på en spennende reise, fra tidlig 90-tall hvor alternative behandlere var kvakksalvere, gjennom tumultene midt på 90-tallet, prosessen med Aarbakkeutvalget hvor jeg var nær støttespiller for Britt Hertzberg Untiedt i.f.m. hennes utvalgsarbeid, politisk arbeid i prosessen fra utvalgets NOU ble lagt frem og til Lov om alternativ behandling ble vedtatt i 2003, mer politisk arbeid for å få fjernet moms fra alle behandlingsformer NNH har godkjenningssystem for, og frem til dagens hovedfokus: å få knyttet faglige krav til registerordningen.

I disse årene har jeg fått være et stabilt element i NNH, slik at kontinuitet og historiekunnskap er blitt ivaretatt med skiftende tillitsvalgte. Jeg er takknemlig for å ha blitt kjent med mange flotte mennesker, mange som jeg i dag regner som mine venner.

Personlig har det til tider vært en bratt lærekurve, brattest i perioden rundt stiftelsen av NNH, hvor jeg måtte bevege meg inn i de politiske irrganger. Senere har jeg erfart politisk hestehandel, som kan være ganske usympatisk, og politiske løfter og uttalte ambisjoner som glemmes. Heller ikke det er særlig vakkert. Men det har også vært politisk arbeid hvor vi har fått ønskede resultater.

Jeg sa opp nesten ett år før jeg sluttet, og fortsatt arbeider jeg for NNH i en liten stillingsprosent med rydding, arkivering og opplæring. Det er utrolig mange saker, detaljer og eventualiteter som NNHs nye generalsekretær skal sette seg inn i, og alt kan ikke skrives ned i rutiner. Jeg skal gjøre det jeg kan for å gi Lidia all den kunnskap jeg har om NNH slik at hun kan gjøre en god jobb, noe jeg er sikker på at hun vil.

Så har jeg gjort en stor oppdagelse: gleden og friheten ved å være pensjonist! Det å kunne disponere de fleste dager som jeg vil, som hvis det dukker opp en ide til noe jeg vil lage, så kan jeg gå inn på syrommet og straks sette i gang. Ren luksus!

Jeg har flyttet tilbake til Sandefjord hvor jeg har en datter, annen familie og venner. Mine ønsker for pensjonisttilværelsen er å ha mer tid til mine døtre og deres familier, øvrige familie og venner, lese mer og fordype meg mer i filosofien, være mer ute i naturen, og sist men ikke minst ha tid til å sy. Hele livet har søm og

tekstilforming vært både hobby og nødvendig arbeid. Utallige plagg ble sydd til mine barn, og omsøm var en stor del av dette. Det ble mange plagg som etter hvert også tre barnebarn har brukt. Noen av disse er fortsatt verd å ta vare på etter å ha vært brukt av fem.

Det siste tiåret har jeg hatt mer rom for tekstil kreativitet, jeg gleder meg over å lage bruksting av tekstil, og jeg er opptatt av gjenbruk. Det er til å grine av når kilovis med gammelt håndarbeid kastes fordi de som rydder etter gamle tante eller bestemor, ikke ser verdien i dette. Jeg lager ofte ting av gamle broderier, (gjerne hjemmevevde) duker og laken, mellomverk i hardangersøm, blonder mv.

Så lager jeg kort, syr kort, også til disse kan jeg bruke gamle skatter. Det blir kort til alle livets små og store anledninger, fra livets begynnelse til slutt.

Til slutt vil jeg takke for alle hyggelige mailer og telefoner jeg fikk i desember. Innboksen rant full en stund, og jeg er glad for at mange setter pris på det arbeidet jeg har lagt ned i NNH i 21 år. Kjære alle sammen, ta imot min takk på denne måten!

kirkebergsigrun@gmail.com

Du kan lese mer om Sigrun Kirkeberg på

www.alternativ.no
I kulissene av alternativ behandling i Norge - [alternativ.no](http://www.alternativ.no)

og mer om NNH sin historie på <http://www.nnh.no/article.aspx?id=2>